

SLOVENSKI NAROD.

ikrat na teden, vtorek, četrtek in soboto, ter velja po pošti prejemati, ali v Mariboru s pošiljanjem na dom, za celo leto 10 gold., za pol leta 5 gold., za četrt let 60 kr. — Za oznanila se plačuje od navadne četrstopenjske vrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska. 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat akokrat se plača štempej za 30 kr. — Dopisi naj se izvoje frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Mariboru, v koroški ulici hišn. št. 220. — Uredništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v tiskarnici: F. Skaza in dr., v koroški ulici hišn. št. 229.

Magjarska — neavstrijska politika.

o nastopu magjarskega državnika Andrassyja nitno mesto avstrijskega ministerstva vna-lev je primerno premišljati, kako Avstrija o politiko meniti in zopet spremeniti — ške politike na avstrijsko, od avstrijske a nemško, od nemške zopet na avstrijsko, dalje do današnjega dne, dokler smo srečno o — kakor pravijo — do magjarske ere. niki že bolj in bolj razodevajo, kako je jenji Hohenwarta, ki je obetal avstrijsko, in Beusta, ki je Bismarku preveč omahljiv, tem, ki bi ga pre Saksonski princ, postrež-ka nemškega cesarstva, priporočal in iz-l na Dunaji, da pripravi prostor — mag-jolitiki. Kaj pa pomeni magjarska po-? Recimo, da se pripravlja vojska isi in Prusi. Bismark vidi v Magjaru za-ga zaveznika, tudi Poljak bi v to ime po-proti Rusiji, in Avstrija se je z Andrassyje-tenovanjem, kakor se kaže odločila, na tran misli stopiti. V slučaju Rusko-Pruske imamo dva primera: Ali zmaga Rusija ali sija. V prvem primeru nikdo ne bode mogel, da Rusija Translajtanijo za vojno od-uredi v svojo lastno ali vsaj v kako s-ederativno zvezano jugoslovansko državo. naga Prusija, onda je ona najmočnejša dr-na kontinentu in Avstriji se godi kakor i je z lisico vred oroslanu pomagal zverino n plen razdelivši bil raztrgan — kajti Nemci lan denes zedinjene Nemčije brez Cislajta-isliti ne morejo. In v tem primeru si Mag-mišljajo Magyarorszag do Balkana. V obeh h tedaj bi pomenila magjarska politika v i — „finis Austriae“.

Avstriji se je rada premenjala politika in tem se kaže, da državniki vsaj merodajni iki ne vedo, kam bi Avstrijo vteknil, kaj je napravili, ne vedo postaviti jej namena, nega namena narodne ravnopravnosti, ki bi l vse avstrijske narode in dežele, na mesto krivi namen draži in ščuje med seboj in

žene Avstrijo neizogibno v propast in Evropo v grozne plemenske vojske, da je strah. Pač, pač, kje kedaj se tudi avstrijski državniki spomnijo pravega avstrijskega namena, to je kadar je sila, nesreča, nevarnost. Ko je Napoleon I. večino de-žel nemškega cesarstva iz cesarstva nemškega ve-del izločiti, razklical se je cesar Franc I. 1804 za avstrijskega cesarja. In ker nemškega cesarstva ni več bilo, bila mu je avstrijska politika ne samo pretveza, ampak resnica in oklical je: „da vsa kraljestva in dežele svoje dotlejšne nazive, ustave, pravice in razmere obdrže.“

Prišlo je l. 1815, Napoleona so zmagali in Avstrija je zopet smela avstrijsko politiko poza-bit, stopiti v nemško zvezo s sladko nadejo, da ji pride ob svojem času zopet nemško cesarstvo v roke, in taka nadeja je vsakakor opravičevala ponemčevanje.

Prišlo jo burno leto 1848 in Avstrija dobi zopet avstrijsko ustavo, Švarcenbergovo ministerstvo je obetalo: ustavno monarhijo, ravnopravnost, de-želno samoupravo v vseh notranjih zadevah. Slo-vani so Avstrijo rešili, a dobili so za plačilo — absolutizem mesto zastopne ustave, absolutizem je sicer tudi ustava, samo da je absolutistična ustava. Kazalo pa se je že l. 1848 očitno, prvič da vnajni Nemci avstrijskemu cesarju niso ponuditi hoteli nemške cesarske krone, ampak pruskemu kralju, drugič, da so avstrijski Nemci težili po nemškem združenju z vnajnimi Nemci.

Ko se je burja polegla, je zopet nastopila z novič nemška politika v Avstriji, Bachovi husarji so hoteli na mah vse ponemčiti in se vnajnimi Nemcem prikupiti v namen avstrijsko-nemške vlade, toda davno je bil že Prus na preži.

Solferinsko izgubo smo doživeli l. 1859 in 3 milijarde smo za nemško centralizacijo uporabili — zopet je bil čas za avstrijsko politiko, glejte oktobersko diplomu, kako obeta enoto države in notrajno samoupravo dežel. Toda mir je bil skle-nen in zrak miren — hajd nazaj k nemški poli-tiki, ki jo je nemški minister iz leta 1848 Schmer-ling v februarjem patentu v ustavno košuljo oble- kel, a ravnopravnost pozabil in avtonomije dežel pristrigel.

Februarska ustava pa je pomenila ustavo za Nemce, za vse druge narode pa absolutizem. Zato so se je vedeli Magjari znebiti, zvito obetajoči so-deželanom Slovanom in Rumunom ravnopravnost.

Zasveti se za Belkredija za malo trenutkov zopet avstrijska politika, bilo je leto po Šlesvik-Holstinski vojski, ki je tenjo metala na bodočo avstrijsko-prusko vojsko, ki je bila l. 1866.

Toda po pruski vojski je bil zopet mir, in še nekoliko prostora za nemško politiko, kajti Nemčija je bila zedinjena še le do Majna. Zato zopet nemška politika, brez ozira na Ogersko, vsaj Cislajtanijska in južna vnajna Nemčija so še lahko upale Prusa zopet nazaj pritisniti. Cislaj-tanski Nemci so se vnanjim bratom s tem priku-povali, da so Slovane v decembrovski ustavi na steno tiskali.

Prusko-Francoska vojska je vnajno Nemčijo združila, 18. januarja 1871 je bil pruski kralj v Versailu izklican za nemškega cesarja sred zma-galne vojske, kaj bo z Avstrijo? Dajmo ji zopet avstrijsko politiko, da jo rešimo iz nemškega edinstva, evo 11. februarja Hohenwartha z avstrijsko politiko in — čez 9 mesecev je zmaga avstrijska politike, avstrijska ustava urejena, Avstrija malo da ne gotova. — Toda joj — zopet se je nit prerezala, zakaj in kako, kdo to ve?

Da zdaj dobimo magjarsko politiko, je ver-jetno in bilo že s prva omenjeno. Nek davni ro-doljub pravi, da pred pridemo še enkrat pod Magjara, predno dobimo svoje pravice in da mu je to neka magjarska ciganka prerokovala. To bi tedaj za nas bila zadnja stopinja do osvobo-denja, če je zdaj ta stopinja nastopila. Naj si bode, Nemeč in Magjar si dasta roko kakor pred 1000 leti, kaj smo mi Slovenci? Proprstanec na jugoslovenski roki levici slovanskega telesa? Da bi telo zdravo bilo in zdrava kri tekala po vsem slovanskem telesu, onda se tudi nam Sloven-cem ne bode bati magjarsko-nemških zvez proti avstrijski politiki!

Varujmo si sami ravnopravnost jezika.

Leta in leta se borimo in trpimo za ravno-

Listek.

Studentovsko pismo.

Iz Dunaja. *)

du Štefanu Jorkniku, osmošoleu v Ljubljani. Dragi! Že bosta kmalu pretekla dva meseca, em se ločil od Tebe in šel na Dunaj. Spo-š se, da sem se težko odtrgal od kraja, kjer oliko prijetnega užil, pa večje ko žalost pri u je bilo veselje, da bom sedaj na univerzi, l bode mogoče tu osebno občevati z že ime- ni mladimi Slovenci, da bom morebiti tudi t v družbo, katero nam Stritar v „Zvonu“ in mih tako mično popisuje. Prijatelj! veš še, sva vselej, kadar sva v mali sobici sedela, kim spoštovanjem govorila o dunajskih slo- ih študentih, kako sva se bala nekoliko časa,

Radi bi mislili, da v nekterih obzirih naš novi dopis- nik preostro sodi. A ker je iz vseh njegovih besed razvidno, da piše iz blagega namena „poboljšati in spreobrniti“, prinašamo njegov članek neskrajšan.

Uredn.

kadar bova prišla med nje, ker najino znanje je bilo prepomanjkljivo, da bi bila mogla se udele- ževati pogovorov, kakoršne sva mislila da imajo dunajski slovenski študentje. Vsak se nama je zdel učenjak, ker sva sodila samo po spisih, ki so prihajali izmed slovenskih vseučilišnih študentov v domovino.

Brate! Kmalu ko pridem na Dunaj, naletim na univerzi na kop mladeničev, ki so slovensko govorili. Ogovoril sem jih in v kratkem se sezna- nimo. Zvečer me eden tistih sreča v mestu in me povabi, naj se grem z njim sprehajat. Greva in začne mi praviti o naših mladih literatih sodbe, ki se niso nič ujemale z mojo sodbo o imenovanih korenjakih. S. je slepar, J. ničla, L. norec itd. itd. Razumeš, kako me je moralo to osupniti. Začneva dalje govoriti o slovenski politiki in našem slov- stvu in — pokazal se je dolgobradat mož tako plitvega človeka, da sem ga naenkrat nehal spo- štovati. Pozneje sem našel še več njegovih vrst- nikov, kateri sebe vsi silno učene imajo, pa manjka jim včasih prva podlaga svetovnega izobraženja.

Sploh pa Ti moram povedati, da je bila najina sodba o življenju univerznih študentov dosti kriva in vsi upi, ki jih stavijo naši dobrodušniki na mladino, so se mi nekoliko časa zdeli neopravi- čeni, ker sem po nesreči zašel med take, kateri so na gimnaziji samo toliko se učili, da so vsako leto v prihodnji letnik zlezli in so morda „odlični“ bili, ali vendar nevedni v življenju. Te so prave duševne sirote. Njih pogovori niso boljši, ko oni kmečkih fantov v veški pivnici in ker niso nava- jeni bili za narodno reč resno delati, zdi se jim sedaj vse početje Slovencev ničevno in smejo se, kadar bero, da je tu ali tam kdo kak nav- dušen govor imel za našo narodnost ali da je z mnogimi žrtvami kaj za njo storil. Ti ljudje bi bili vedno radi humoristični, ali ker to ne gre, so pa surovi. Vsa iluzija je bila proč, ko sem imel nesrečo, nekaj časa samo s temi Slovenci znan biti. Posebno sram me je bilo enkrat, ko sta dva taka se prav po navadi kmečkih fantov v kolegiju suvati začela. Ti ljudje tudi ne čutijo v sebi po- trebe, seznaniti se z omikanimi, svetovno izobra-

pravnost našega jezika v uradnih. Nekoliko smo gotovo že priborili, vsaj toliko, da se ne postavlja naš jezik povsod za vrata. Da se še po mnogih krajih godi, krivi smo mnogo sami, kriv je narod sam, ker ne zahteva, ne terja, da bi se mu pravica zgodila. Mnogo jih je med našimi kmeti, ki celo mislijo, da bi bilo pismo, slovenski pisano, neveljavno, ali škodljivo. Zviti birokrati, neznalci slovenskega jezika, kjer morejo, naše ljudi v tej krivi veri potrjujejo. Zato pa opominjamo naše narodne, razumne može, naj neumorno ljudi podučavajo.

In zopet imamo novo postavo, ki nam zagotavlja zakonito in jasno pravico našega jezika: od prvega novembra t. l. je v veljavo stopila nova postava za notarje.

Iz te postave jemljemo dva paragrafa, in bi radi, da bi Slovenci, kateri pri notarjih pisma delati morajo, posebno pazili, da se jih naši nemškutarski notarji drže, ker sicer notarska pisma niso po postavi narejena, torej ne veljavna.

§ 43. Notarijska pisma se imajo v tistem jeziku pisati, ki je v okraji, kjer notar uraduje navaden, in ako je tam več deželnih jezikov v rabi, pisati so mora tako kakor stranke žele, v enem teh jezikov.

§ 62. Notarijski akt se sme v jeziku, kateri v deželi, kjer je notarjev sedež, ni v rabi, samo potem spisavati, ako stranke to odločno terjajo, in ako je notar za ta jezik kot tolmač postavljen. Da je postavljen za tolmača mora v aktu izrekoma omenjeno biti.

V takem slučaju ima notar, potem ko je vprašal za voljo in mnenje stranke, akt v tujem jeziku spisati in mu popolno prestavo v deželnem jeziku svojega okraja pridet.

S to postavo je izrečeno, da notarji v naših slovenskih krajih morajo slovensko uradovati. Torej Slovenci, glejte jim na prste, zahtevajte in terjajte izvrševanje postave, in nemudoma naznanjajte one notarje, ki nezakonito delajo, na vašo škodo in na škodo naše narodnosti.

Košutovo pismo

o českem in o vseslovenskem vprašanju je dalo českim novinarjem povod obširno odgovarjati.

„Politik“ piše govoričevši o političnem ostrem vidu bivšega ogerskega diktatorja: „Ne moremo zamolčati, da imamo Kossutha, zraven grofa Andrassy-a, za kompetentnejšega, imenitnejšega in politično čistejšega. Oba sta stala na tleh revolucije zoper Avstrijo in rodovino Habsburg-Lothringen, toraj sta oba enako lojalna, oba sta dobila vislice, oba sta bila amnestirana, vendar Ljudvik Kossuth s svojim načelomzvest, je rajši prestovoljno v prognanstvu ostal in se kazal dalje brez hlimbe nasprotnika Avstrije, Andrassy pa se ni branil, stopiti v avstrijske službe, katerih vspehi bodo še

ženimi možmi; vedno ostajajo samo v družbi svojih zalih prijateljev in da s takimi besede o kakem znanostnem predmetu izpregovoriti ne moreš, se razume.

Najini prejšnji prijatelji, ki so na gimnaziji ne samo v šolskih temveč tudi v privatnih predmetih mnogo s srečnim vspedom delali, so žalibože tudi skoraj vsi zaostali; nekaj izmed njih zavoljo materialnih stisk, drugi zato, ker se jim je materialno predobro godilo. Kales, ki je na gimnaziji marsikterega naših duševno siromaških profesorjev v nekateri reči prekosil, izdahnil je otožno, ko sva prvokrat se našla: „Prijatelj! na koncu osme šole sem več vedel, ko sedaj!“ Pa preostro se je sodil. Če tudi je za svojo reč malo storil, pridobil pa si je razširjeno poznanje sveta in postal svetovno izobražen.

Žalostno pa bi bilo, ko bi vsi slovenski duševski študenti bili gori popisane vrste. Našel sem drugo družbo, ktere udje so po večjem precej skrbni mladeniči, vedoči, da so na Dunaji zato, da se izobrazijo za može. Pa med tem, ko se onim

le morali spričati, ali je ostal svojemu političnemu prepričanju zvest, ali če z novimi ministerskimi sedeži nova prepričanja oblači.“ V drugem članku piše omenjeni list: „Leto 1848 nas je prvokrat spravilo v bliže zveze z južnimi Slovani, ker so Magjari Slovanstvu vojsko in pogin pridigali. Besno postopanje nemških hegemonov je v istem času potisnilo svobodomiselnim ljudem, kakor Havliček, besedo iz ust, da hočejo rajši postati Rusi ko Nemci in naravno je, da, ko bi bilo ono neumno zatiranje od Rusov izhajalo, bili bi marsikteri rekli, da čejo prej biti Nemci nego Rusi. Te obstanku Avstrije v visoki meri nevarne namere so se za nekaj časa polegale, udalo se je vse domišljenemu pobratenuju vseh trpinov in kazalo na bogate izkušnje prejšnjih let. Leta 1861 se je avstrijska zavest s primerno majhnimi žrtvami dala vzdržati. Narodnostrastno stiskanje nezmožnih nemških centralistov Schmerlinga in tovarišev je narodnosti razgnalo in ko se je končno celo enemu sleparju posrečilo „pritiskanje Slovanov k steni“ za državno maksimo povzdigniti, bil je panrusizem od Avstrije oddelan. Zarobljeno postopanje zoper zelo pohlevni česki zbor l. 1867 je očitno može te stranke iz deželne zbornice na moskovsko razstavo spodilo.

Ali mislijo avstrijski državniki, da je izlet nekterih političnih osebnosti v Moskvo samo neposredno udeležene osebe zapopadel. Palacky in Rieger sta se kot „Čeha“ ne kot Panrusa vrnila, pa ljudstvo, ki ni bilo v Moskvi, ki ni prišlo v dotiko z ruskim dvorom in ruskimi državniki, to ljudstvo, ki ne hrepenti po nobeni „knuti“, ki nasprotno vse knute otresti želi, to ljudstvo je postalo v Avstriji vsersko, brez da je zapustilo domača tla, brez da je videlo Rusijo. To je veliki nauk iz magjarsko-nemške politike, ktere ga možje, ko Košut, razumejo, ker studirajo um in sree ljudstev. V očigled takim okoliščinam se ne more nobena politika miru na zunanje goniti in porok smo grofu Andrassy-u z večjo opravičenostjo in sigurnostjo, kakor je bila na njegovi strani, ko je stal za poroka za naš vstop v državni zbor, da bode pri svoji slovonožni politiki v notranjem stal v enem letu pred zunanji zapletkami, ki bodo težko služile njegovim namenom. Naša skrb naj bo, da ne bomo delali v pravem času zoper resnico naših besedi.

Dalje list pravi, da je Beust v začetku svoje delavnosti veliko mislil o svoji spretnosti in diplomatičis; zato pomirovalni manevri Čehi z grofom Taaffejem, ki niso hoteli poravnave, temveč odvrnitev od Rusije in v „rudeči knjigi“ se je brala cirkularna depeša, ki pravi: „da je česko vprašanje od velikega pozadja narodno-slovenskega vprašanja ločeno in samo državopravno vprašanje postalo.“ Beust je imel zmožnost za direktorja norišnice.

gori popisanim denarno dobro godi, žive po nesreči ti skoraj vsi v večji ali mali sili. Cel dan se nekteri ugonablje s podukom otrok, da more shajati. To mora škodovati njegovemu lastnemu napredku in gotovo bi bilo krivično, soditi takega siromaka preostro, če si včasih kak maslec več privošč, ko potreba. Materialna stiska dela tudi pri teh mladeničih to neizmerno škodo, da njih svrha ni toliko ta, da bi mogli kedaj narodu koristiti, temveč skoraj vsi gledajo samo na to, da bi prišli kmalu do gotovega kruha. Ko sem včasih se s temi ljudmi pogovarjal, nisem mogel drugače, kakor da sem začel grajati naše premožne narodnjake, ki že 5 let ustanavljajo „podporno društvo za vseučilišne študente“, pa ga še zdaj ni nikjer. Marsikter dijak bi svoj čas, ki ga zdaj izgubi pri suhoparnem duhomornem podučevanju, porabil potem edino v svoje izobraženje in narodnjaki bi tako Slovenstvu odgojili marsikterega učenjaka v tej ali oni stroki.

Nekteri našinci sicer podpirajo naše mladeniče, pa ne dosti. Kdor nima od doma ničesar,

Prej je ustvaril veliko slovensko „pozadje“ in sedaj je bil vesel, da se je dežela z deklaracijo pečala in panrusizem pustila. Ravno tako je bilo pri pismu „o predanji dežele“ na dra. Riegera. Prej se je hropil, da je obnovil spoštovanje Avstrije v Evropi in sedaj „ni mogel postati pravičen svoji nalogi kot minister zunanjih zadev,“ ako 80 českih poslancev izreče svoje sočutje za rešitev črnomoškega vprašanja. Pa se ve da je zelo blamiral sebe in Avstrijo v tem vprašanju. In bodo nastopniki Beustovi svoji nalogi kos? Poznamo njih gole strani in vedeli jim bomo nasprotovati. Pa izmed Magjarov jih menda sam Košut pozna; njegove rojake pa je absolutizem preveč korumpiral in prenglo so dobili oblast v roke nazaj, da bi bili mogli hladno študirati.“

Francoske novine in Slovani.

Pod tem naslovom piše pariški dopisnik hrvatskega „Obzora“: Vi morda neveste dobro, kako so Francozi mislili in govorili o Slovanih pred štirimi leti, pa se ne boste tako čudili sedanjemu „javnemu mnenju“ Francozov. A jaz, kateri sem za časa zore Beustove vse posmehe proti „Mongolom in barbarom“ čul, jaz se za istino moram od čuda prekrizati. Ali še bolj se bodo čudili nemški „kulturträgerji“, kadar čitajo, da se v Francoski, v deželi velike neumrle revolucije, noben list ne najde, ki bi „fevdalce, klerikalce, mračnjake“ (Slovane) proganjali. Vse to je naravni nastopek vojne.

Zmage nemške so odstranile vse politične in društvene razlike, rodile so po Gambettovi izreki „svobodo zvez“, ter izkopale globok prekop, gder na eni strani preži Slovan s Francozom, na drugi Nemeec z Magjarom. Od Sadove se je vsakdan in povsod pogovarjalo o strašni vojski nemško-francoski, ktera je neizbegljiva. Pa je vendar vladalo na videz najbolje prijateljstvo med Berlinom in Parizom.

Položaj med slovenskim in nemškim svetom je denes povsem identičen, pa vendar vsak govori, da je vojna neizbegljiva, ker leži v naravi in doslednosti zgodovine. Ne treba vprašati se, kedaj in iz ktere ga uzroka boje začel se. Ker kdo je pred 16 meseci mislil, da bo tako iz ničevega uzroka, kakor je bila kandidata Hohenzollerska, zaigralo vojno kolo?

Slovani se vzdigujejo, bujno se razvijajo, nobena človeška moč jih ne bode v razvitku preprečila. Če jih bolj tlačijo, bolj skačejo. Ker, kdo je, nečem da rečem pred 20, nego pred šestimi leti za nje vedel? Denes je francosko novinstvo polno člankov o Slovanih. Priobčujem brez komentara ocene francoskega časopisja o odpustu Beusta.“

Dopisnik potem navaja citate iz „Rappel“-a, „Radical“-a, „Republique française“, „Constitution“, „Avenir national“, „Opinion nationale“,

mora vsaj po 3—4 ure na podučevati in če se prišteva pot, ki na Dunaji mnogo časa vzame, izgubljena je polovica dneva, ne glede na to, da tak študent ves truden zvečer domu pride in tako ni zmožen se učiti veliko za sebe. Da, naši narodnjaki so po večem vse, samo ne praktični. Skoraj mnogi se zibljejo v sladkih nadejeh, da bo prišel enkrat angelj z nebes in nam prinesel izpolnitev vseh naših želj; ne pride jim v glavo, da bi enkrat trezno pomislili naše stanje in se tako osvobodili iz nesrečnih iluzij.

Zašel sem daleč od študentskega življenja. Da se tje povrnem, Ti moram reči, da je med zadnjo vrsto dijakov jih vendar mnogo, kateri stanovitno vse premagujejo in porabijo vsak trenotek za svoj uk. Nekaj jih je tako postalo res že zdaj celih mož, pa težko se spuščajo v pogovore, kakor samo s tistimi, pri katerih so prepričani, da so njenih misli in značaja. Težko ga boš takega našel v kavarni ali v pivnici. Ni ga po cele mesece videti, pa kadar pride, ima ali zgotovljeno kako delo ali je pa preštudiral kako reč, pri kateri

„Liberte“, „Bien public“ in „Monde“. Zanimivo je, da poslednji (veliki organ klerikalne stranke), nabraja o enem strahovite priprave Rusije, opominja Francosko, naj brž ustvari močno vlado, ki bode edina sposobna slopiti v zvezo z Rusijo, in meni, da bode vojna že prihoonje leto.

Domače in slovanske novosti.

— O federalističnem shodu se piše „Wandererju“ iz Ljubljane, da se ga bode v imenu kranjskega kluba poslancev udeležil dr. Costa. — Mi upamo, da se i drugi, kateri so že po svojem mandatu pozvani, ne bodo dali po svojih „poslih“ itd. zadržavati, temuč da ido, posebno izmed goriških in štajerskih Slovencev.

— O ponemčeni in ponemčevalni šoli v Celji prinaša „Sl. Gosp.“ sledeči članek, kateri posveti brezobzirno krivičnost nemčurskega elementa na slovenskih tleh. Priporočamo narodnjakom celjske okolice tudi mi nasvet tu izrečen. „G.“ piše namreč: „Začelo se je šolsko leto 1871/72 in bilo je z vsem 760 šolarjev vpisanih in sicer: v glavni 490 dečkov, v dekliški šoli 270 deklet in v mestjanski šoli 78 fantov. V 6 razredih: v četirih pri dečkih na glavni šoli in v dveh pri dekletih so šole prepolne, ker je v vsakem nad 80 šolarjev in v dveh še celo nad 100, v tem ko je prostorov k večjemu samo za 70 otrok. Z vsem ste tudi letos dve tretjini slovenskih otrok v teh šolah; deloma iz celjske okolice, deloma od dalje, in razen krščanskega nauka, ki se v razmeri tudi slovenski uči, se ne čuje v vseh teh šolah, razen mestjanske, kder so 4 ure slovenščini odločene, ni ena slovenska beseda! Otroci ne bodo po dokončanih teh šolah ni brati ni pisati slovenski znali. Malo nemških besed, kojih se privadijo, v kratkem pozabijo, slovenskega se učili niso in tako njim šola prave koristi ne donese. — Slavni celjski mestni zastop, ki za šole res obilno potroš, bi moral spoznati, ako bi njemu nemščina malik ne bila, kteremu tudi pamet daruje, moral bi, pravim spoznati, da je krivica že za mestjanske otroke, ako se slovenščine ne učijo, ktere v življenji neobhodno potrebujejo; še večja krivica pa se godi slovenskim otrokom iz okolice, ki v tujem jeziku v šoli prazno slamo mlatijo, namesto da se v umevnem materinem jeziku likajo, kakor po drugod v narodnih šolah. Mestni zastop naj bi iz tega uzroka, posebno pa še zato, ker so šole že zdaj prepolne, okolico naravnoč prisilil, da si svojo ljudsko šolo napravi, ako naši kmetje sami tega ne spoznajo. Naše ljudstvo od nekda v tujščini izrežano še namreč ne zapopada krivice, ktera se mu godi, in naj se mu tudi prav svetuje, tega ne poslušaj, ker tudi redko kje samostalnih županov ima, ki bi ne bili cokle okrajnemu glavarju in bi imeli pravo zastopnost v šolskih rečeh. Takega moža pogreša tudi celjska okolica, saj

je cel čas sedel. Ti so ona mladina, od ktere se sme najboljšje za naš narod pričakovati, ali izmed vseh naših dijakov na Dunaji — in štejejo jih blizo 200 — jih je premalo, če pomislimo kako je nam jih treba. Mnogo naše „nadepolne“ mladine pa bode polovičarstvo v politiki in drugod, nekteri še pa polovičarji ne. Brate! veselim se Te, kadar boš prišel; tudi midva se bodeva zarila med knjige in v kabinete, in kader bodeva čašo malo čestila, ne pozabila resnobe, kadar pa pojdeva iz Dunaja, lahko bodeva nesla s sebo zavest, da sva storila vse, kar se more tirjati.

Ne pišem Ti tega, da bi ti veselje do vseučilišča jemal. Bog obvaruj. Sam na sebi čutim, kako neizmerno je potrebno, da človek, ki hoče v svetu in za svet delati, pozna ta svet kakor se mu v veliki rezidenci in na univerzi odpre. Veliko resnice ima izrek enega tukajšnjega sploh znanega slovenskega literata, da se že veliko profitira, ako se samo po naših ulicah „z odprtimi očmi“ gori in doli hodi. Ali te oči je treba zdrave in sprejemljive seboj prinešiti. In da boš tak prišel sem,

zdajšni župan, kmet Anton Mravljak, je vso svojo modrost v tem razodel, da je pri soseskini hiši nemški napis napraviti dal: „Gemeindeamt Umgebung Cilli.“ Še svojega imena revež pravilno pisati ne ume in ker si sam v nemških šolah ni veliko pridobil, česar se ve, da on ni kriv, tudi ne skrbi, da bi njegovi nasledniki modrejši bili, naj bi soseskin berič in pisar srenje ne vladala, kakor se to zdaj godi. — So sicer posameznitarši, kateri so veseli, ako slišijo, da se v naši šoli le nemški uči, češ da se bodo otroci nemščine naučili. Takim moramo reči: Gospod odpusti jim, ker ne vedo, da bodo njih otroci ravno tako malo dobrega sadu iz nemških šol imeli kakor ga imajo oni sami. Ko bi celjska okolica več narodne zavednosti imela, bi gotovo že bila zdavno na to prišla, da si lastno šolo napravi, ker je mestnim očetom poglavitni namen pri šoli: zveličalna nemščina! Ta nam pa zárod pači in nemškemu življu vedno bolj tla slovenska rahljá. Naj bi torej ta dopis vsaj razumnišim okoličanom oči odprl, da spoznajo nevarnost in nerodnost nemških šol za slovensko mladež. To se zares pravi: žejnega pred globok studenec postaviti, pa mu vedrice ne dati, da zajme in se pokrepča. Vedrica, s katero se iz studenca modrosti nauki zajemajo, je materini, a ne tuji jezik, kar spoznajo vsi narodi, samo Slovenci ne!

— Dr. Rieger je iz Prage na čestitanje, katero je društvo „Slovenija“ telegrafično po njem poslalo deželnemu českemu zboru, dr. J. Bleiweis-u pismeno naročil: „naj čestitim svojim rojakom naznani srčno zahvalo za bratovske simpatije, s kterimi so navdani do nas Čehoslovanov, in isto tako živo zahvalo za sklepe društva „Slovenije“ v občnem zboru 1. dne tega meseca.“

— Srbska „Zastava“ razlaga v članku „Pred slavensko pitanje“ — silne posledice denes vladajoče ideje narodnosti. Kakor je latinsko pleme vsled te ideje oni del, ki je bil v nenaravnem stanju, namreč Italijo popolnoma zedinilo, in v zadnji vojni germansko pleme isti cilj doseglo; tako je zdaj na redu slovansko vprašanje, katero se mora in se bode vse tačas rešilo, kader se bode najvažnejši del, orijentalno vprašanje, reševalo. In ker so se reševala italijansko in nemško z mečem, mora se tudi slovansko. Faktorji za to reševanje so vsa plemena slovanska; kaka bo rešitev, določil bode boj na življenje in smrt. „Ta borba je — pravi Zastava — ze vsem blizu. Slovanska plemena so se naveličala robovati krščenim in nekrščenim Turkom; slovanska plemena so že nestrpljiva, da se enkrat reši njih osoda. Vsako pleme je v oni mieri kolikor se od njega tirjati more, na borbo pripravljeno.“ Ta oster članek končuje „Zastava“ takole: „Nehote pa gotovo se nam sili slutnja, da bode v rešenji vprašanja slovanskega, propadla tudi ena historična, ena najstarejih evropskih držav, a to morda prej nego propade ona, kateri ova kakor zdravnik

to glej. Varuj se prevelicega optimizma, da vsled tega črnovidec ne postaneš, kakor sem jaz v nevarnosti postati, in če je vaša gimnazija tudi taka, da surove duhove med svet pošlje, glej da boš sam izobrazil se. Potem se bode tukaj na Dunaji zopet začelo rodovitno delovanje v literarnem in vednostnem obziru, kakor je pred kratkim časom bilo, letos ga pa nij. Sicer pa vem, da so gimnazijalni učitelji največ krivi, da imam tovariše, kateri bi bolji lahko bili, ker, prijatelj, koliko učiteljev na gimnaziji smo imeli, ki so nam znali duh za kaj vzvišenega, lepega in blazega vcepiti!?

Koncem Te še opominjam, da si ne goni preveč v srce besede dopisnika iz Celja, ki Vam hoče vrata do vsake agitacije zapreti. Se ve da ne sme biti to Vaš glavni namen; prva reč je vedno uk in za niže razrede edino uk. V višjih in najvišjih gimn. razredih, pa je potrebno, da veste politično stanje sveta, pa ne se preveč v politiko spuščati: en časopis Vam je dosti, pa eden je potreben. V politiki naj Vam velja: ne nimis! — pri uku: ne parum! Tvoj

Boštjan.

stoji pri bolnični postelji, čakajoč poslednjega diha, da bi nasledovala — v nekih provincijah.“

— Srbsko politično društvo se je ustanovilo pod imenom „Srbsko narodno kolo“ v Novem Sadu. Predsednik mu bode dr. Subotić, urednik novosadskega „Naroda“.

— O politiki Srbije se piše v „Südslavische Correspondenz“ iz Peterburga: „Potovanje mladega srbskega kneza Milana in njegovega prvega regenta Blaznavca na krasni dvor ruskega carja v Livadijo je gotovo dogodjaj, ki je zbudil v našem narodu razna čutila in upanja. Če tudi knezov pot ne more biti signal za kako dejanje predstoječe v Orientu, vendar je po vseh znamenjih sodeč slovesno preklicanje zadnje srbske politike. Ne brez globoke bolečine smo gledali srbske državnike skoro tri leta pred sultanovimi nogami ponižane ležati in pri Magjarih, povestnih protivnikov Jugoslovanov, prijateljstva iskati in vsako zvezo z Rusijo zanemarjati. Kakor nam je tačas neprijetno bilo srbskim vladarjem mnogoktero grenko povedati, tako jim moramo za njih zadnje čine iskreno čestitati. Kajti kljubu nedolžnemu značaju kneževnega pota, ima vendar ta pot veliko moralčno veljavo. Res je, zadnji čas, da se v Belgradu spozna, kaj se ima od Rusije pričakovati; spoznati, da Rusija ne bode velike vojske z vso Evropo začela samo zaradi svojih interesov; in čas je tudi tiste naivne kričače zavriniti, ki se že zato na Rusijo srde, ker ni še Srbom Bosne in Hercegovine z mečem v roki priborila.“ Dalje opominja dopisnik srbsko vlado naj v kupne jugoslovanske interese pred očmi ima in se varuje pred tesnosrčnim lokalnim domoljubjem.

— „Birževija Vedomosti“ pišejo: „V seji peterburškega oddela „slavjanskega komiteta“ se je med ostalim od društva za podporo ruske obrtnosti (premišlenosti) in trgovine sporočevalo ob v tem istem društvu sproženem vprašanji, kako bi se ustanovile tesnejše kupčijske razmere z južnimi in zapadnimi Slavjani. Da bi dobilo bolj natančno sporočila ob ekonomičnih zadevah slavjanskih dežel v Avstriji in na Turškem, njih potrebah, okusih, trgovini, obrtniji itd. se obrača imenovano društvo k „slavjanskemu komitetu“ s prošnjo, naj mu se naznanijo tiste osebe, od ktere se dajo pričakovati najnatančnejša in najboljše sporočila o tem predmetu. Zbor je sprejel s posebnim sočuvstvom misel društva, izreki, da je popolnem pripravljen po mogočnosti potruditi se, da se društvu ustreže. Najpoprej se je sklenilo o tej stvari z grofom Harachom, predsednikom českega kupčijskega društva v Pragi, s srbskim ekonomičkim društvom v Belemgradu in nekterimi drugimi osobami in društvami zapadnih in južnih slavjanskih zemelj sporazumeti se in ob enem v znošenje z društvom za podporo ruske obrtnosti in trgovine stopiti. No dobro bi bilo, da bi slavjanski komitet zbog razjasnenij o tem k slavjanskemu novinarstvu obrnil se.“

Tako pišejo „Bir. Véd.“ Mi pristavljamo tole. Društvo za podporo ruske obrtnosti in trgovine — po ruski: občestvo dlja sodčestvija ruskoj promišlenosti i torgovlě — je društvo jako važno, imenitno in mogočno, tako, da ruska vlada v trgovskih in obrtniškich zadevah ničesa ne sklene, predno to društvo svoje mnenje o predmetu ne izreče. Ustanovilo se je pred tremi leti in ima odborne shode vsak teden, v kterih se sporoča in posvetuje zdaj o turk-stansstih, zdaj o sibirskih, zdaj o južnoruskich, zdaj ob uralskih zadevah, zdaj o parohodstvu po Ledem morji, zdaj s Kitajem itd. Udov ima po celi prostrani Rusiji in pomeni za Busijo v primeri nekak trgovski parlament, n. pr. kakor. če bi se pri nas vse trgovske zbornice zedinile v en zbor. K temu pristavljamo še željo, da bi slovansko obrtstvo, občinstvo in novinarstvo tako blagi in imenitni namen ruskega društva, — namen, kterega uresničenje more toliko važnosti za zapadne in južne Slavjane imeti, po mogočnosti podpiralo in pospeševalo, kakor zasluži. — V drugem stavku kritikujejo „Bir. Véd.“ knjigo, ki je ravnokar na svitlo prišla. Izdal jo je Gerbelj pod naslovom: „Poezija Slavjanov, zbornik

naj boljših slovanskih pesem v prevodih ruskih pisateljev.“ Knjiga ima 540 strani. Pisatelj omenja, da je občenje z drugimi slovanskimi literaturami od časa petrovskih reform v ruskem občestvu skoraj zamrlo, čeravno se vidijo sledi tega občenja v XVI. in XVII. stoletju. Sam Puškin se s slovansko muzo ni po originalih seznanil, ampak po „bezobraznih peredelkah“ Francoza Merime. Rusija je vpeljala poezijo Slovanov v „krug svojih sozercanj kak-to uzivkami“, in samo vsled srečne misli grofa Uvarova uvesti katedre slavjanskih narečij pri naših vseučiliščih. „Bir. Véd.“ nadaljujejo priporočevaje knjigo ruskemu svetu. Kar se Slovenec v tiče, so predstavljene v tej knjigi pesmi Vodnika, Preširna, Cegnarja, Tomana, Koseskega, Vilharja, Levstika, Praprotnika torej skoro samo starejših naših pisateljev; kar je v novejšem času rodila muza izvrstnega (n. pr. Stritar, Jenko) še Rusi premalo poznajo. Pomozimo sami.

— Ruske „Birž. Vedomosti“ formulirajo program Andrassy-ja, o katerem pravijo, da ga je Bismark postavil na Beustovo mesto, tako: 1. Utvrdenje edinstva Nemškega, t. j. vseh dežel, v katerih kraljuje nemški jezik; 2) rešenje vzhodnega vprašanja v smislu Bismarkovem t. j. v ogerskem. Nemške dežele in tudi Česko in Slovenija bi pripadle Nemčiji, Ogorsko bi bilo središče nove Avstrije, ali „podonavske“ države, o kateri magjarski politiki že davno bulaznijo. Ta podonavska Magjarija bi se opirala na Nemško, ki bi segalo od baltiškega do jadranskega morja. — To je skrivnost Beustovega pada in Andrassy-vega poveličanja, gotovo taka, da nas Slovane mora gnati v najhujšo opozicijo in slogo do zadnjega.

— Tega leta se je iz Rusije plačalo za Črnogorske šole 4000 rubljev, za bulgarsko šolo v Ohridu 300 in za srbsko šolo v Mostaru 300 rubljev. — Vse to in drugo bode gotovo dober sad rodilo.

Dopisi.

Iz Ljubljane, 12. novemb. [Izv. dop.]

Kakor že znano, je sklenil deželni zbor kranjski reorganizacijo deželnih dobrodelnih zavodov, vsled ktere so sedaj tudi na tukajšnji bolnišnici službe razpisane. Ugiblje se na vse strani, kdo bode nameščen, upamo, da se bo strogo ravnalo po sklepu deželnega zbora, da se samo slovensine popolnem zmožni gospodje nastavlajo v deželne službe, kajti pri nemški stranki ni upanja za domače ljudi, ampak samo za tujce. Posnemajmo tedaj izgled nemškutarjev in odbijajmo „klin s klinom“. Ljudje pa, ki so nam strastno nasprotni in sovražijo naš rod, naj se nemudoma odstranijo.

Kar se zlasti bolnišnice tiče, imamo domačih in izvrstnih moči v izobilju, naj se tedaj samo domače moči nastavlajo kar se že zbog tega posebno priporoča, ker bodo mlade moči dolgo vztrajale in ne bo treba deželi takoj čez pet ali deset let plačevati pokojnine. Naj se v izgled jemlje zagrebačka bolnišnica, ktera je kot primarija nastavila našega mladega dr. Fona, dobro vedoč, da jej bode ta mlada moč mnogo let na korist. Nadejamo se tedaj in odločno zahtevamo, da se za primarije nastavijo zgolj „naše gore listi“ in da se za večne čase slovo da neodločnosti in strahopetni ozirnosti, vsled ktere bi morali še dalje na bolnišnici gledati prikazni kakor dr. Keesbacher in dr. Fuchs, kateri slednji čisto nič slovenskega ne ume. Tedej še enkrat: Videant consules!

Neko čudno napako moram še omeniti, ktero naj nam razjasni do zdaj še provizorični oskrbnik gosp. Kremžar. En diurnist namreč mora na tanko do šestih zvečer izpolnjevati uradne ure, drugi (gospod Flöre!) pa še pred peto uro pobegne iz urada, da si išče postranskega zaslužka. Zakaj ta neenaka mera? Sploh naj se ne gleda na prilizovanje in sladke besede, tudi ne na to kdo hodi v čitalnico pet, kakor je poprej hodil med „Feuerseheu“, ampak na pridno delo, znanje našega je-

zika in značajnost, ktera slednja lastnost je pri uradnikih zelo potrebna, dasi redko zastopana. Takim pa, ki obračajo plašč po vetru, sploh nikjer upati ni.

Iz Ljubljane 15. nov. [Izv. dop.] (O narodni tiskarnici.) V slednjem svojem dopisu sem omenil, da so nekteri krogi v Ljubljani prvič iz osebnih razlogov in zavoljo tiskarnične koncesije „Slov. Matice“ proti preselitvi in ustanovitvi narodne tiskarnice in „Slov. Naroda“ v Ljubljano. Prvi ugovor sem, mislim, že dovolj ovrgel in treba še je denes drugega podreti. Ugovarja se namreč da namerava „Slov. matica“ svojo tiskarnico ustanoviti. „Slovenska matica“ je samo znanstven, nikakor pa materijalno podvzeten zavod. Tedaj nikakor ne bi bilo opravičeno kakih 20.000 ali 30.000 gld. za kupčijo porabiti, denar, kateri za ta namen ni bil zbran. Opravičeno bi to samo takrat bilo, ako je tiskarna, kupčijsko podvzetje, matičinemu znanstvenemu gotovo na korist. To bi tedaj bilo, če so druge tiskarnice vse predrage in ako bi bilo pričakovati, da tiskovine v lastni tiskarnici dosti bolj kup stoje. Narodna tiskarnica domoljubov iz cele Slovenije bode gotovo za tako nizko ceno tiskala, kakor le mogoče, ker posamezni rodoljubi se gotovo bolj iz patriotizma kakor iz gole dobičkarije, udeležijo in bodo zadovoljni, ako se njim navadni obresti izplačujejo. Konkurirati drugim tiskarnicam, ktere si razen navadnih obresti svojega kapitala še poseben zaslužek in dobiček iščejo, se ne bo dalo ker jim za tako nizki kup kakor narodni tiskarni, tiskati ne bode lahko mogoče. Ako se še zopet poudarja, da ta slovenski zavod ima po celi Sloveniji svoje interesente, ktere iz domoljubja in kot materijalni sodeležniki, gotovo vsa svoja dela pri lastnem narodnem zavodu tiskati dado, in tudi v krogih svojih znancev na to delajo, ni dvombe, da se bodo naročila neizmerno množila, da bodo tedaj vloženi novi hitreje cirkulirali, in se že vsled tega za nižjo ceno delati dalo, nego drugemu podvzetniku. Ker s tem, da se kapital 20krat na leto obrne, zaslužim, ako imam pri posameznem delu samo 1% dobička, ravno toliko kakor drugi, ki 5% dobička išče, pa se njegov kapital na leto samo 4krat obrne.

Ako se končno pomisli, da so stroški faktorja in administracije pri vsaki tiskarnici občni, in da se ti na vsa opravila repartirajo, pride pri tiskarnici z mnogim poslom na eno posamezno delo dosti menj, nego na ono z menj opravičilo. Brez dvombe pa je, da „matičina tiskarnica“ nemore toliko posla imeti, ker je ona moralična oseba in direktno pri zavodu za-se nobeden tako interesiran ni, kakor pri akcijonarni narodni tiskarnici vsak domoljubni sodeležnik.

Sicer pa je „slovenski matici“ mogoče se pri tem narodnem zavodu primerno udeležiti in si do zavoda, se ve da opravičen, ne ekskluzivem vpliv ohraniti. Slovenska matica doseže svoj namen, da je solastnica od nje zelenega zavoda, da se njena dela za nižjo ceno tiskajo, nego dozdej pri privatnih, in si nepotrebno težavno kontrolo in gospodarstvo v tiskarnici na rame ne naklada svoje materijalne in duševne moči znanstvenemu matičinemu namenu ne odtegne, temuč popolnoma svojemu prvotnemu nalogu zvesta ostane.

Jaz tukaj samo eno željo pristavljam, namreč, da bi vsi naši domoljubi enkrat na tem stališču bili, da bi se pod narodnim praprom, negledé na pozamezne osebe, vse narodne moči združile, da bi pri vseslovenskem podvzetju naši drugo-slovanski bratje, posebno Hrvati, s svojo zvedenostjo v enakem podvzetju nas, kateri smo na meji v vsakdajni borbi z italijanskim in nemškim življenjem in tedaj dosti več podpore potrebujemo, primerno izdatno duševno in materijalno podpirali.

Iz Dunaja 16. nov. [Izv. dop.] Vse gre veselo in dobro! Kaj hočemo še več, — naši protivniki, ustavoverni Nemci že solze, grenke solze točijo, in njih Mesias magjarski Andraš, h

kteremu so bili šli beračit pomoči proti nam, obnaša se nehvaležno, tepe jih, njih ljubljence „ministra“ Kellersperga je zadavil, predno je Kellersperg še v ministerski ustavoverni veličini rodil se. Ker se nista mogla zaradi poljskega vprašanja zediniti — Andraš hoče Poljake zadovoliti in proti nam porabiti, Kellersperg pak je tudi proti Poljakom — vrgel je zdaj vsegamogočni Andraš Kellersperga v koš, in zato jok, zato žuganje v ustavovernem taborju proti „honvedobersto Andrašiju in sprememba ustavoverne ljubezni v sovraštvo do magjarskega gospodarja. Prav srčno, prav škodoželjno se veselimo, da zdaj tudi Nemce šiba tepe, ki so jo sami naročili, ktero so predvčeranjem kuševali. In zopet se obistinuje že trivijalni izrek, kdor drugemu jamo koplje, sam vanjo pade.

Andraš ima tako, razen nas Slovanov, tudi ustavoverce Nemce za nasprotnike in prorokujejo mu tudi oni, da se bode kmalu smešnega storil in padel. Torej tudi Nemci bodo sprevideli, kako strašno ponižani so, da čez vso Avstrijo vlada — prav absolutistično en Magjar! Če se še s tem lekom ne ozdravijo in ne spreobrnejo k pravičnosti do vseh narodov, potem ni nobenega mazila zanje.

Brali ste gotovo v dunajskih listih, „da so dunajski krogi nameravali Beustu zbrati narodno darilo,“ s katerim bi mu bili blizu Dunaja eno graščino kupili, ali pravijo, „Beust je o tem izvedel, pa je rekel, da neče,“ in tako se je opustilo.

To je prav nemško-avstrijsk „švindl“. Ustavoverci znajo pač upiti za Beusta, kterege so včasi sami z blatom kidali, ali — denar jim pa ne ide izpod palca. Saj bi njih žurnalistika, in ta je mati in roditeljica vse te klike, sama ne živela tako, brez pruskih tolarjev in osleparjevanja bank in denarnih zavodov. In kar se tiče nabiranja denarjev, pač ti ljudje niso radodarni. Saj že nabirajo tri leta za Schillerjev spominek, ki bi se imel postaviti na Dunaji, pa — sram jih bodi — še zdaj niso mogli tistih ušvih tisočev skupaj spraviti, da bi svojemu najbolj ljubljenu pesniku postavili spodoben spominek. Pa bodo taki ljudje v možno posegli za — Beusta, to Hekubo jim? Samo bahanje, pa nič za tem!

Politični razgled.

Z ministerstvom Kellerspergovim ne bode nič. V avdijenci zadnjega četrtka njegov program ni bil potrjen. Andrassy je namreč od njega zahteval, naj v program sprejme poljsko resolucijo; tega Kellersperg ni hotel, zato se ž njim niso hoteli več dogovarjati in odpeljal se je precej na svoja posestva na Štajerskem. Njegov naslednik bode, kakor najnovejši dunajski listi poročajo, Poljak Goluhovski, kateri bode moral menda svoje dete, oktoberski diplom zatajiti.

Med tem je provizorično vodstvo ministerstev, na Českem razpisalo direktne volitve in bode menda razpustilo vse federalistične deželne zборе, da bi kakor koli sfilkali „državni zbor“, po katerem posebno finančni minister hrepeni, da bi mu dovolil od novega leta naprej davke pobirati.

„Pesti Naplo“, dozdej Andrassy-jev list razklada njegov program v zunanji politiki. Ravnal se bode tako kakor Beust, samo izpeljal bode Beustov program „mirneje, odločneje in samozaupneje“ kakor je Beust delal. Dalje se tu hvali Andrassy, da ni še tako „obrabljen“ kakor Beust, da nema take pretpektosti; Andrassy je mož „celih“, Beust samo „polovičnih dejanj.“ Tako bode prijateljstvo z Nemčijo utrdil; kar se Italiji in Rima tiče bode hodil za Beustovimi stopinjami; za Francosko bode imel samo malo „simpatij“ v vzhodu pa bode (?) pot gazil, stvariteljno deloval, tam Beust ni nič storil, samo okolo tipal; tukaj v vzhodu se bode njegov duh poskušal. — Torej v orientalni politiki je ključ, zakaj je Andrassy Beusta izpodrinil. In to vprašanje bode tudi, če bog da

Andrassy-eve magjarske rogove podrobilo, — in morda še več podrlo nego njegovo oholost.

„Politik“ piše o separadni poravnavi s Poljaki katero neki Kellersperg neče, in pravi: „Nemci in Magjari so postavili narodno vprašanje sile, katero mora na zadnje postati uprašanje bitja. . . . Da prepir ne bo ostal v skromnih mejah državo-pravnih razgovorov, so krivi dunajski odločilni vladni krogi in da, na narodno polje prenesen, ne more ostati samo slovansko-avstrijsko vprašanje, so krivi Poljaki, ker se ne drže drugih avstrijskih Slovanov. Sploh pa je „Politik“ zadovoljna z Kellerspergovo idejo, se ve da, samo zato, ker bo en bratovsk narod zadovoljen in ne bo več Slovanom pri političnem postopanju na poti. „N. Fr. Pr.“ nasprotuje separadni poravnavi s Poljaki in se boji, da bi „Nemec moral stroške magjarsko-poljskega prijateljstva plačati.“

V ogerskem državnem zboru je bral prvosednik pismo Andrassy-jevo, v katerem naznanja, da ga je nj. veličanstvo za ministra vladajoče (besede: „cesarske“ se Magjar boji izreči) hiše in zunanjih zadev imenovalo. Potem pridejo vsi ogerski ministri v zbornico, na čelu njih novi predsednik Lonyay, kateri v svojem ogovoru na zbornico predstavlja sebe in druge, na novo od kralja potrjene ministerske tovarše, izreka, da se bode držal tiste politike, katero je njegov predsednik Andrassy začel in upa, da ga bode večina podpirala. — Večina mu to obljubi. Simonyi, ud skrajne levice, pravi da vlade ne more podpirati ker podira samostalnost domovine. Srb Miletič pravi, da ni potreba osob menjati, temuč sistem, ki tlači narodnosti, ki je notranji mir podrl, Hrvatsko, Srbijo in Česko z Ogersko v sovraštvo spravil. Ko je Andrassy videl, pravi Miletič, kam je s svojo politiko zašel, ko je videl, da je nezmožen notranji mir povrniti, je „ušel.“ To se ve, da je odkrita beseda Miletičeva vzbudila velik hrup med mameluki.

Ludwig Košut je poslal še eno pismo „Magyar Ujsagu“, organu skrajne levice v ogrskem državnem zboru. V njem pravi, da je bil osupnen, da Čehi toliko priznati hočejo. On sam je sicer nasprotnik „vkupnih zadev“, pa grofa Andrassy in Beust, bi bila imela ponudbe Čehov iz lastnega stališča kot dar slepe sreče sprejeti, ker bi bile njih mrtvorojenemu otroku nekoliko življenja udih-nile. Košut dalje pravi, da Ogrski ni nič mar, kako deli druge drž. polovice število delegatov ali svot med sebo razdele, v to se nima ogrski minister vtikati. — Sovraštvo Slovanov, pravi Košut, se da najboljšo od Ogrov odvrniti, ako ogrski drž. zbor enako, kakor je poslanec Helfy v svoji interpelaciji izrekel sočutje za Čeha, izgovori svoje simpatije za česki narod. — V vladarjevem re-skriptu od 12. sept. je slovesno izrečeno priznanje českega prava, naj Tisza na podlagi njegovi kak simpatičen razglas na dan spravi. Da pa se srd ogrskih Slovanov odvrne, naj se ogrskim narodom da podobna narodnostna postava, ko na Českem, in Hrvatom naj se dovoli, da formulirajo svoje želje o popravi poravnave. — To so v kratkem misli bivšega puntarja in vidimo, kako prav govori „Politik“, še pripisuje Košutu oster državljanski vid.

Zatiranje Poljstva na Pruskem prav „veselo“ napreduje. Dva poljska literata, emigranta iz ruske Poljske sta pregnana in tretjemu se žuga s prognanstvom. Menda je tudi na Pruskem „Nem-čija v nevarnosti!“

O rusko-francoski zvezi piše dopisnik „N. fr. Pr.“ iz Pariza: „Vedna opreznost“, ktere se misli Andrassy nasproti Rusiji držati, je tukaj sluhe o francosko-ruski alianci na novo ogrela. Ti sluhi so v prikladu z željami vseh Franco-zov. Nobene stranke ni, ki bi željno v Peterburg ne gledala, in ne mislila, da je s spre-membo politike na Dunaji svojim ciljem bliže. Celotna stranka Gambetova, kateri je bil do-zdaj protislovanskega duha, zahteva zdaj zvezo francoskega radikalizma z ruskim absolutizmom. (Glej naš članek v zadnjem listu.)

Angleške države prihodki so v zadnjem

semestru znašali 48,312.934 funtov šterlingov, stroški pak samo 45,988.033 f. št. — Torej pov-sod kaj prigospodarijo v mirnih časih, pri nas pa dela nemška ustavovernost dolgove.

Razne stvari.

* (Na c. k. gimnaziji v Celji) se je utemelilo mesto profesorja extra statum za sloven-ščino v zvezi s klasičnimi jeziki. Bravo g. Premru!

* (Tatvina). V Cslji je nek tat strl v prodajalnico urarja Prucha-ta, pa vendar ni mogel do dragotin, ker se mu je pila zlomila, s katero je predel, v katerem so bile, odpreti hotel. Moral je dobro poznati vse okolo, ker je celo iz sosed-nega Rakuschevega magazina vzel eno lestvico, da bi lože dosegel svoj namen.

* (G. prof. Valenta) v Ljubljani je za-voljo svojih vednostnih zaslug na polji porodništva imenovan za dopisujočega člana društva za poro-dništvo v Lipskem.

* (K nabiri vojaških novincev) bodo l. 1872 poklicani fantje, ki so rojeni v letih 1852, 1851 in 1850.

* (C. k. fin. vodstvo na Kranjskem) je imenovalo gosp. Kajetana Vesela in gosp. Antona Sveteka za definitivna računsk. ofici-jala.

* (Na Igu) so se pred kratkim stepli fantje z žandarji. Šrangali so pri neki ženitvi po stari navadi nevesto, kar so žandarji branili in zapo-vedali, naj odpravijo čez cesto prepreženo šrang. Fantje pa skočijo po kolje in premlatijo žandarje. Ne vesele nas vedni tepeži na Kranjskem, pa zakaj jim organi javnega miru nedolžno navado branijo: ne vemo.

* (Branje ali trgatov) je sedaj pri kraji in piše se, da je na spodnjem Štajerskem razen krajev, kjer je toča pobila, vina več, ko se ga je pričakovalo in tudi je dobro. V mariborski oko-lici se prodaja štrtinjak po 60 do 80 gl., okolo Ptuja celo po 100 gl. V Halozah se že neki težko kaj dobi, ker je mnogo kupcev iz drugih krajev že skoraj vse pokupilo in tako je tudi cena višja postala. Prosimo rodoljube iz drugih krajev, naj nam poročajo o tej reči in sploh o materijalnem stanu našega naroda.

* (Avstrijski komite za moskovsko razstavo) je na Dunaji VI. Mariahilferstrasse, 18. — Tam dobi pojasnilo vsak, kdor bode hotel kaj izložiti, ali na to razstavo iti.

* (Ženske smejo po dovolitvi kupč. min.) biti uradnice pri telegrafičnih postajah s polno dnevno službo, vendar samo žene ali so-rodnice tel. uradnikov in izmed teh samo take, ktere imajo dovoljenje za opravljanje telegrafične službe. Zraven tega mora biti voditelj dotičnega urada porok za natančno opravljanje del. Take telegrafistinj dobé po 20 do 25 gold. plače na mesec.

* (Jeziki indoevropskih narodov.) Angleški jezik rabi okolo 90 milj. ljudi v Angliji, Ameriki in kolonijah. Nemščino govori okolo 70 milj., med temi tisočine Slovanov na Českem, Polj-skem, Ruskem, med Slovenci in Slovaki. Kulturni Magjari tudi mnogo nemško govore v društvenem življenji, kakor Rumuni in Hrvati. Španski jezik govori okoli 50 milj. ljudi, francoski okoli 45 milj. in diplomacija celega sveta, portugalsko govori okoli 10 milj. ljudi in slovanski jeziki služijo 100 milijonov ljudi v sporazumljenju. Kadar se uresniči ravnopravnost v Avstriji in se rešé balkanski Slovani turskega jarma, tedaj se bode naravno tudi slovanski govor razširil in gospodoval bo mogočno na celi izhodni polovici Evrope in na severni polovici Azije. Nekoliko lepša prihodnost za nas, ko za Magyare!

* (Mesto Geneva) na Švicarskem bi bilo skoraj pogorelo; vendar so požar toliko pogasili, da je mesto ostalo, pa mnogo rodovin nema po-strešja in morali so torej v naglici več kasarn tem sirotam prepustiti.

* (Gora Vezuv) je 31. p. m. iz votline, iz ktere se do sedaj lava še ni izlivala, začela lavo izmetavati in ob enem se je iz gornjih dveh kra-terjev dim vzdigal, kateri je pa nehal, ko iz spod-njega kraterja lava ni več tekla.

* (Prebivalstvo Rusije) iznaša, kakor smo zadnjič omenili 82,032.621 ljudi. Ker je sta-tistično dokazano da se prebivalstvo v Rusiji množi vsakega leta za $1\frac{42}{100}$ procentov, to je vsak leto 1,212.288 duš, naraslo je od leta 1867 do denes rusko prebivalstvo za 4,559.442 ljudi. Po matematični gotovosti bode Rusija imela čez deset let 100 ljudi. In ker nas neruskih Slovanov bode čez deset let tudi kacij 40 milijonov, ne vemo kako bode peščica Magjarov iztrebila nas iz te zemlje božje, kjubu honvedom itd.

* (Rusko šolo v Jokahgamu) na Ja-panskem je utemelil, kakor „Zukunft“ poroča, bo-gat ruski trgovec.

* (Ruska ženska gimnazija v Rigi) je imela 1870—71, t. j. prvo leto že 183 učenk, ženskih gimnazijalcev. — Kulturni zapad nema še nobene take šole.

* (V Carigradu je kolera), ktera daljši čas že vlada, v zadnjem času nekoliko se polegla, pa 13. t. m. se začne prazniški mesec ramazan in boje se, da se bo zavoljo tega stanje pohujšalo.

Listnica uredništva. Gosp. Janez G . . . e v Vačah. Tiste številke nemamo nobene več, vam torej ne moremo postreči. — Dr. F. Smo popravili.

Dunajska borsa 17. novembra.

Enotni drž. dolg v bankovcih	57	gl.	65	kr.
Srebro	116	„	75	„
C. k. cekini	5	„	59	„
Napol.	9	„	33	„

Za kilove in pretrgane.

Mazilo za kile od **G. Sturzenegger-a** v Herisan-u v Švici si je vsled posebnega vspela zoper kile, trut ali matrice in zlato žilo pridobilo mnogostransko hvalo. Veliko spričeval potrjuje po-polno ozdravljenje celo pri zastaranih slu-čajih. Na frankovana vprašanja se pošlje navod za rabo zastoj. — Dobi se v lončkih po 3 gl. 20 kr. avst. velj., ali pri iznajdniku sanem, ali pri gosp. **Jos. Weiss-u**, Mohrenapotheke Tuch-iauben Nr. 27 na **Dunaji**. (11)

Bolenje zob,

naj bode reumatične nature ali naj izvira iz otlah zob, se gotovo utolaži ako se upotrebljuje **Ana-therinova voda za usta** od dr. **J. G. Poppa**, c. k. dvornega zobnega zdravnika na Du-naji, mesto, Bognergasse, št. 2. Med tem ko dosti hvaljenih pomočkov dostikrat nič ne pomaga, ali se potrebovati ne da, ali pa zavoljo nespretnosti v rab-ljenji druge bolečine in vnetja naprav, druge zopet, kakor opiat, lahko onesvestijo — odpravi anathe-rinova voda bolest lahko, hitro in gotovo, ker raz-draženi živec potolaži, njegovo občutljivost zmanjša, in harmonijo med vnanjimi in notranjimi organi zopet naredi.

V flašah po 1 gl. 40 kr.

Plomba za zobe.

Ta plomba obstoji iz enega prahu in iz teko-čine, ki se potrebuje za napolnenje otlah zob, da so zopet taki ko prej in se ne drobje še dalje, ter da ne ostajajo v njih ostanki jedil, sline in druge tekočine, ki razjede zob in tako bolezen naredi.

Cena enega etui-a je 2 gl. 10 kr.

Zaloge

te povsod tudi v Nemškem, v Švajci, na Turškem, v Ameriki, Holandiji, Belgiji, Italiji, na Ruskem, v za-padni Indii znanih in hvaljenih artiklov so v pravi in frišni kvaliteti

v Mariboru v Bankalarjevi lekarnici, pri g. A. W. Königa, lek. Marija pomočnica, pri g. F. Kolletnigu in v Tauchmann-ovi bukvarnici; v Celji pri Crisperju in v Baumbachovi lekarni; v nemškem Lands-bergu pri A. L. Müllerju, lekarju; v Gleichen-bergu pri F. pl. Feldbachu, lek.; v Konjicah pri C. Fischerju, lek.; Leibnitz, lek. vdove Kretzig; Ljutomeru lek. F. Pessiak; Murek lek. L. pl. Steinberg; v Ptujju lek. E. Reithammer; Radgo ni lek. F. Schulz in J. Weitzinger; v Brežcah J. Schmi-derschitsch; Rogatec lek. Krisper; v Kisljivci v lekarni; Stainz V. Simonschek, lek.; v Bistrici J. Dienes, lek.; Slov. Gradcu J. Kaligarič; Po-d-četrtku Vasulik lek. V araždinu A. Halter, lek.

Čudež v Kosmetiki!

Noben pomoček za lase barvati.

Dr. John Brown's

c. k. privilegirana
prava (12-10)

pomada za lase ohraniti

Debra za črne, rjavave in rumene lase, namestuje vsak lasobarven pomoček, naredi da osiveli lasje in osivele brada kmalu zopet dobodo prejšnjo barvo; precej v prvih dneh rabljenja se vidi že vspanj zabrani prerano ali daljne osivenje, kakor izpad las in zapodi gosto rast las, kakor se vidi navadno pri krepki mladosti. Ta pomada dela lase fine in svetle, a ne omasti pokrivala, kar je zavojlo ekonomije in po letu posebne vrednosti. — Za gotov vspanj garantira!

Veliki lonček 2 gld.; 1/4 ducent gld. 4.80; 1/2 ducent gld. 9; 1 ducent gld. 16.80 a. v. Mali lonček 1 gld.; 1/4 duc. gld. 2.70; 1/2 duc. 5.10; 1 duc. 9 gld. a. v., proti gotovi plači ali poštno povzetje. Zapokanje cenó.

Centralni in razpošiljavni depó je pri iznajditelji:
Wien, Mariahilf, Gumpendorferstrasse Nr. 43,
1. Stock.

Kovane uradno preiskavane **decimálne**
vage četirioglate oblike:

Nositeljna moč: 1 2 3 5 10 15 cent.

Cena, gld.: 18 21 25 35 45 55.

Nositeljna moč: 20 25 30 40 50 cent.

Cena, gld.: 70 80 90 100 110.

Balancirne vage:

Nositeljna moč: 1 2 4 10 20 30 fut.

Cena, gld.: 5 6 7.50 12 15 18.

Nositeljna moč: 40 50 60 70 80 fut.

Cena, gld.: 20 22 25 27.50 30.

Vage za ščvino z železnim obročjem in

utegi (gevihti):

Nositeljna moč: 15 20 25 30 40 50 cent.

Cena, gld.: 150 170 200 230 300 350.

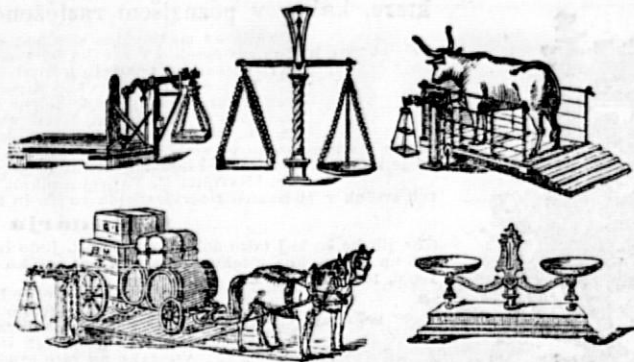
Mostne vage:

Nositeljna moč: 50 60 70 80 100 cent.

Cena, gld.: 350 400 450 500 500.

Nositeljna moč: 120 150 200 300 cent.

Cena, gld.: 600 650 750 900.

Dalje vse sorte druge vage in utegi.

Naročilom proti pošiljanju denarja ali na poštno poduzetje ustreže precej: (11-32)

L. Buganij & Comp., fabrikanti vag in utegov. Dunaj, mesto, Singerstrasse Nr. 10.

Gosp. V. V. K.

Če v 14. dnéh svoje dolžnosti ne strrite, Vas bom pred občinstvom očital.

H-k.

R. Mayr-jev vesoljni čaj

zoper

(52-2)

putiko in čiščenje krvi.

Priznana izvrstno pomaga ta čaj zoper putiko, protin in trganje, zoper kronična spahnila na koži, odprte rane itd., in je zaradi izvanrednih vspehov kakor tudi zbog nizke cene vse enake predmete da leč prekosil, tako da je v kratkem času ne le na Štajarskem ampak tudi z sosednjih deželah na posebno dobrem glasu.

R. Mayr-jev balzam

za ude mazati.

Hitro potolaži često jako hude protinaste, revmatične in ne-uzozne bolečine; za trganje v sklepil in mišicah navadno znano pod imeni: bol v križu, zvinenje sklepilnih kosti, trganje po udih, bolečina v bedru, tresenje, splošna slabost živcev, hromota, je imenovani balzam kot mazilo poseben pripomoček, ki se je že mnogokrat skazal in se ne da dovolj ceniti.

Cena enega zavitka čaja z navodom je **80 kr.** in **45kr.:** sklenica balzama za ude mazati **60 kr.** a. v. Manj nego en veliki zavitek čaja ali 2 sklenici balzama se po pošti ne pošilja.

Glavna zaloga in razpošiljatev za oba predmeta pri

Richard-u Mayr-ji, lekarničaru v Gleichsdorf pri Gradcu.

Zaloga za Maribor: J. W. König, lekarničar v T getthof-ovih ulicah; Celje: Baumbach-ova lekarnica; Gradec: Bratje Oberranzmeyer Drog. in J. Purgleitner, lekarn. „Pri Jeleni“; Dunaj: Pezold & Süß; Celovec: A. Beinitz, lekarna na starem trgu. Ptuj: Gosp. Karagyena, lekar.

Jaz Viljelmína Rix

tukaj javno izrekam da sem kot udova ranjk. dra. **A. Rixa** že osem let edina in sama izdelovalka prave in nepokvarjene original-paste **Pompadour**, ker le jaz poznam skrivnost pripravljanja. S tem torej naznanjam, da se odsehal omenjena pasta Pompadour nepoplačena dobiva le v mojem stanovanji na Dunaji, Leopoldstadt, grosse Mohren-gasse 14, 1 Stiege Thür 62; svarim, naj se nikjer drugje ne kupuje, ker zdaj nimam ni depota ni filiale in

Prava Pasta Pompadour.

Ko bi ne imela za-željenega vspeha, bude se denar brez ovir nazaj poslal.

Posilja se po pov-zemi (Nachnahme).

sem vse depote raz pustila zaradi ponarejanja. Moja prava pasta Pompadour, tudi čarobna pasta imenovana, nikdar ne ostane brez vspeha, ki je vzvišjen nad vsako pričakovanje edino **garantovano** sredstvo za hitro in nezmotljivo od-pravljanje vseh mozoljev na obrazi, sajeveev, peg, šinj in ogoreev. Garancija je tako gotova, da se denar **retour** pošlje, ko bi vspehi izostali. Piskere te izvrstne paste s podakom 1 gld. 50 kr. a. v. (19-7)

Zahvatna pisma se ne razglasajo.

Od petnajstega julija
na novo odprta

národna tiskarnica

F. Skaze in drugov

v Mariboru v koroški ulici, Pöschl-novi hiši šte. 229

si dovoljuje s tem čestitemu občinstvu naznanjati, da je zdaj popolnoma z najnovejšimi pismeni in olepšavanji, kakor tudi z najpopolnejšimi ročnimi- in brzotiskalnicami ter drugimi stroji oskrbljena, in da je v stanu vsa prejeta naročila hitro, elegantno in po ceni zvršiti.

Tiskarnica se priporoča v tisk vzeti posebno: časopise v vseh velikostih, letopise, letna sporočila, literarna dela, koledarje, brošure, računске poročila, zapiske blaga, zapisnike cene, zapisnike društvenih udov, kataloge, račune, fakture, glave na pismen papir, cirkulare, menjice, jedilne liste, vstopnice, diplome, vabilne liste, izkaznice, parte-liste, — dalje vse sorte formulare in tabele za c. k. urade, advokate, notarje, železnocestne in cestno-vozne liste, oznanila za na ogle, v mali in največi obliki, kakor vse tu ne naštete v strok tiskanja, litografije in avtografije spadajoče stvari.

Konečno si dovoljuje č. p. n. občinstvo in posebno gg. advokate in notarje pozorne storiti na svojo

zalogo tiskanih formularov

in priporoča:

Velike dnevne zapisne knjige, 3kratne ekspenzare, 2kratne ekspenzare, oglašljene in vložne pole, interimske liste, slovensko in nemško, pooblastila, v celi ali pol poli, slovensko in nemško, eksekutivske prošnje, protokole, certifikate, konsignacije, in druge formulare.

